

Veldtocht der liefde.

Onophoudelijk bewegen zich onze gesprekken rondom het thema „oorlog“. Het is niet mogelijk dat twee menschen elkander ontmoeten zonder dat zij de kansen der strijdende mogendheden wikkelen en wegen. Velen trachten in hun gedachten en woorden den loop der gebeurtenissen te dwingen in een bepaalde, door hen gewenschte, richting. Zoo zal het altoopen, zij zijn daar zeker van, dat wil zeggen: zij willen het zoo! IJdele moete! Al maken wij ons nog zoo dik en toonen ons flinker dan flink, de leugels van het wereldbestuur liggen niet in onze handen. Die liggen in de doorboorde handen van den Christus Gods. Broeder, zuster, laat Hem besturen, waken: 'tis wijsheid wat Hij doet. Het woord van den Heere mag weleens voor onze ooren herhaald: Vraagt Mij de toekomstige dingen en vertrouwt Mijn zonen en het werk Mijner handen aan Mij toe! (Jesaja 45:11, vertaling Ridderbos).

Niet alleen dat wij gedurig met de oorlogsgebeurtenissen bezig zijn, maar zij hebben ook sommigen innerlijk in een toestand van verbittering gebracht. Dat wij bedroefd zijn, ons verslagen gevoelen, ons voor Gods Aangezicht verootmoedigen, dat wij niet luchtig daarheen leven en de gebeurtenissen ons niet innerlijk onberoerd laten, dat spreekt vanzelf, behoort het althans te doen. Maar als ons hart de felle melodie neuriet van het lied van den haat, dan hebben wij de gebeurtenissen verkeerd beleeft. De reacties van de belijders op het wereldgebeuren moeten verschillen van die van de menschen, die God niet kennen en anders is het niet goed met ons gesteld.

Wij zullen ons ook in dezen tijd, in de huidige omstandigheden, tegenover de menschen, die ons thans omringen, als christenen en christinnen moeten gedragen. Onze gezegende Heere is waarlijk niet in de wereld gekomen om brandstof te werpen op het vuur van den haat. Hij heeft ons een anderen levensregel geschreven: Hebt uw vijanden lief, zegent ze die u vervolgen, doet wel degenen die u haten en bidt voor degenen die u geweld aandoen. Hij heeft ons niet geleerd: als uw vijand hongert, doe alsof hij lucht voor u is — maar spijzig hem! Dat is de levenshouding, waarin de Heere zijn discipelen wil zien, waartoe Hij hen begonadigen wil door de werking des Heiligen Geestes. Deze les zullen wij moeten leeren, broeder en zuster. Wij zullen elke opwelling van haat en bitterheid moeten leeren zien als een stuk van die afschuwelijke zonde, waarom wij in Adam zijn verdoemd en waarvoor de Heere Jezus Zijn bloed heeft vergoten. Wij zullen liefde, concrete liefde tegenover hen over wien ons hart gram was, moeten leeren beschouwen als een stuk der verlossing, door Christus aangebracht, en een loof van het nieuwe leven, als de gehoorzaamheid, waartoe de Doop ons vermaant en verplicht.

Gemakkelijk is deze les niet, zij gaat tegen vleesch en bloed in. De menschen zullen ons mogelijk voor slap schelden en van aanpassing betichten. Toch is hier het ware heldendom: Die zijn geest beheerscht, is sterker dan die een stad inneemt!

De geloovige vereniging met deze liefdeswet Gods zal ook na beëindiging van den strijd herstel kunnen teweegbrengen in een verscheurde wereld, indien zulk een herstel ons nog door God genadiglijk zal worden vergund. Wij zullen, helderder dan tevoren, moeten leeren beseffen dat iemands geluk nooit kan rusten op het ongeluk van een ander. Toenaadring — zij het ook niet door menselijke eenheidsmanie — toenaadring eischt Gods orde en dezer tijden nood! Zoodanig, broeders, wij zijn schuldig. Niet aan het vleesch om naar het vleesch te leven, want indien gij naar het vleesch leeft, zoo zult gij sterven en zult gij met deze tegenwoordige, booze wereld vergaan. Maar indien gij door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zoo zult gij leven!

N. B.

CORRESPONDENTIE.

Tot onze spijt moeten we, in antwoord op de zeer vele aanvragen, mededeelen, dat van de Juni-nummers en van de nummers van 5, 12 en 19 Juli geen exemplaren meer beschikbaar zijn.

Waardeert gij „De Reformatie“?

Geef het blad dan ook Uw steun door plaatsing van Uw geboorte-, verlovings-, huwelijks- en overlijdensberichten!

kunnen bieden in alle godzaligheid en eerbareheid: opdat de Christus hier zijn plaats behoude, en alle corruptie, die religie, Woord en kerk wil uitleveren aan wat vreemd is, getroffen worde met den ban, die over Amasia kwam. Wij bidden dit. Wij bidden niet tegen personen. Wij bidden wel tegen zaken. Wij bidden hardop. Boerenzonen en profeten zonen.

Over volk en ras de heerschappij van 't Woord!
K. S.

„OP DE GRENS VAN TWEE WERELDEN“. (1.)

Onder dezen titel heeft dr H. Colijn onlangs een brochure gepubliceerd. Zien wij het wel, dan heeft dr Colijn in den zwaren tijd, dien wij doorleven, met deze brochure leiding willen geven aan ons onder harde klappen bedruisd geworden volk.

Reeds als zoodanig moet ze ons welkom zijn. Het doet goed, een vaste en loyale hand te voelen; er zijn handen genoeg, die aan het gewonde lichaam van ons volksbestaan rukken en ajorren, om uit de verwarring winst te halen voor hun speciale beweging of partij.

Ook om een andere reden verdient dr Colijn's stem gehoord te worden. In hoofdtrekken baseert dr Colijn zich op de feiten, maar dan met behoud van wat staatsrechtelijk bindt, en leiding geven moet.

Zowel die nuchtere werkelijkheidszin, als die band aan het geldende staatsrecht, ontbreekt in deze onrustige dagen maar al te vaak.

Wat het eerste betreft, — wat wordt er al niet gesold met den nederlandschen „werklijkheidszin“! Men moet, zoo hooren we van allerlei kant ons toevoegen, de feiten onder het oog zien. De feiten! En daarop ziende, zoo vernemen we dan, is het maar het beste, dat wij, nederlanders, zelf ons in allerlei opzicht gaan schikken naar buitenlandsch model. En met huid en haar ons laten steken in een fascistisch pak.

Maar wat zijn die feiten dan toch? Zeker, wij hebben moeten zwichten voor militaire overmacht. Maar zijn we ook in den geestelijken oorlog bezweken? Zijn er geen gereformeerde jongelingen en meisjes, die over de leer van fascisme en nationaal-socialisme grondiger en derhalve beter ingelicht zijn en met meer succes zouden kunnen debatteeren, dan menigeen, die onder onze volksgenooten voor het forum optreedt als leider van nederlandsche jeugd, die naar den naam van het duitsche staatshoofd is genoemd, — reeds in den tijd, waarin — ook volgens officiële formules — ons land met Duitschland in oorlog is. Men roept van zekere zijde om „de besten“ van ons volk. Feit evenwel is, dat van diezelfde zijde zullen worden uitgealoten, ja, vervolgd, belijders van den Christus, die, al of niet dragers van een wetenschappelijke titel, toch te goed onderlegd zijn, dan dat ze wetenschappelijke blunders konden slaan op de wijze der jongste Nostradamus-reclame. Feiten? De grondslag der feiten? Maar onze intellectuele ongereptheid, onze vrijheidszin, onze liefde voor een behoorlijke couraunt, onze geloofsworsteling, onze spankracht in het afwikkelen van godsdienstige, wetenschappelijke en kosmopolitische taken, dit zijn óók feiten. Wie dit alles negeert, en ons verleiden wil, om nu maar den nationaal-socialistischen doop aan te vragen, terwijl de vrede nog niet geteekend is, die sluit zijn oogen voor de feiten. Hij wil ons geblinddoekt in het doopbassin geworpen hebben. Ik ben er zeker van, dat hij met ons niet bidt. Tegenover hem zullen wij óns „tenax-pakket“ hebben te stellen, ik bedien me van dit woord onder verwijzing naar hetgeen we schreven over dr v. d. Vaart Smit. „Tenax“ betekent: vasthoudend, taai, koppig, volhardend, niet loslatend. Maar dan willen we tenax zijn niet ten aanzien van de onlangs van Koninginnegracht 70, Den Haag, uit gepropageerde opvattingen, doch „Tenax“, vasthoudend, aan onze geloofsbelijdenis.

Werklijkheidszin!

En nu dat tweede: band aan het geldend volkeren- en oorlogs- en staatsrecht! Waar moet het heen, als we niet met beide handen, desnoods tot bloedens toe, ons vastklemmen aan het beschreven recht? Dat recht op eigen gelegenheid loslaten, ik zeg het weloverwogen, is in den grond der zaak verraad. Want dat recht is mede door onze Koningin geponeerd, die haar handteekening plaatste onder het bekende verdrag, waaraan nog onlangs de „Frankfurter Zeitung“ zich bleek te refereren. Dr Colijn merkt in zijn brochure op (bl. 51/2), dat „contact met de naar Londen uitgeweken Nederlandsche Regeering“ er thans niet is. „Ook ontbreekt het orgaan daarvoor op het oog en blik.“

Het zal niet kunnen betwist worden.

Maar wie zich ten strengste aan het geldend oorlogsrecht houdt, die heeft toch daarin contact bewaard met de Koningin, en met het haar toekomstige overheldsgezag.

Bij het volgen van deze lijn zal hij bewaard worden voor de fout van iemand, die, naar ik meen, verder

niet hier in bespreking behoeft te komen, dan voorzover zijn voornemen betreft, om den corporatieven staat in Nederland te importeeren; we hebben onlangs over dat begrip „corporatief“ reeds een en ander opgemerkt. Dit voornemen werd door bedoelden schrijver uitgesproken in verband met een op zichzelf sympathieke poging, om leiding aan ons volk te geven. Hij wilde dit doen in onverbreekelijke trouw aan onze Koningin. Maar naar onze meening zal, wie Haar werkelijk trouw is, slechts dan in overeenstemming zijn met letter en geest van het Haagsche Verdrag, waaronder de naam der Koningin staat, indien hij thans geen enkelen anderen staat hier zoekt te bevorderen, dan dien wij hadden op 10 Mei 1940, toen vreemden ons land binnenrukten. Want juist tegen het gevaar der aantasting van het staatsverband, een gevaar, thans ondersteld als van buiten komende, heeft óók de Koningin, voor haar deel handelende, bij voorbaat beschutting gezocht in het Haagsche Verdrag. Wij zullen in de huidige verlegenheidsituatie moeten weerstand bieden aan elk streven tot staatsverandering, zelfs, al zouden wij meenen, de Koningin daarmee welgevallig te zijn. Zij moet, zoover het aan ons ligt, het huis-van-staat terugvinden, zooals ze het verlaten heeft, noodgedwongen. Moeten er veranderingen komen, goed, maar dan langs den legalen weg, en na het herstel der orde.

Hoe goed doet het, daartegenover de stem van dr H. Colijn te hooren. Hij wil geen anderen staatsvorm bepleiten, laat staan forceeren. Hij wil evenmin de politieke verdeeldheid negeeren. „Alleen een stap, die spontaan door het geheele volk zou worden gestuurd, zou er toe kunnen bijdragen, dat de Duitsche Regeering rekening hield met den eenparigen wensch van Nederland, om, na den vrede, weer een Oranje te zien aan het hoofd van een herboren, zelfstandigen Nederlandschen Staat“. (53.) En daarom gaat dr Colijn niet als Leider zich opwerpen, doch wil hij, „dat de leiders van de groote politieke partijen van weleer de handen ineen slaan“. Teneinde langs dien volkomen legalen weg, dien men ook vóór 10 Mei 1940 op elken willekeurigen dag zou hebben kunnen en mogen inslaan, ieder in eigen kring het besef te doen verdiepen van waar het om gaat, en vervolgens een nationaal front te vormen, „gerepresenteerd door personen, die met recht kunnen spreken namens een overweldigende meerderheid van het Nederlandsche volk“.

Hier wordt met het woord „nationaal“ niet revolutionair gesold, doch legaal gewerkt.

We stellen ons voor, enkele opmerkingen te geven aangaande dr Colijn's brochure. Ze is zóó geschreven, dat ieder haar bedoeling vatten kan. Waarmee niet gezegd is, dat ieder haar ook beoordeelen kan. Ondergeteekende althans vermag dit niet, voorzover ze het economisch leven betreft. Die kennis is hem te hoog, dat terrein te vreemd, die problematiek te ingewikkeld.

Maar er zijn enkele andere punten, waar we bij willen stilstaan.

Tot zoover hadden we geschreven op Zaterdag 20 Juli. Bovenstaande copie was dan ook bestemd geweest voor ons vorig nummer, doch bleef wgens plaatsgebrek toen liggen. Thans zijn we weer een week verder, en inmiddels is de klok doorgelopen.

In nauw verband met de bedoeling van dr Colijn's brochure is deze week komen staan de oprichting der z.g. „Nederlandsche Unie“, geleid door een drietal mannen, die ons persoonlijk veelszins sympathiek zijn. Zij willen ons volk vereenigen op enkele program-punten. Voorzover zij zullen kunnen duidelijk maken, dat zij aanstonds veel grooter menschenmassa achter zich aan kunnen krijgen dan de N.S.B. ooit heeft vermogen te trekken achter haar vaandels, zal deze beweging ongetwijfeld verhelderend kunnen werken. Het staat voor ons vast, dat de groep, waarvan Mr Rost van Tonningen woordvoerder is, de man, die óns desnoods „naar den strot wil grijpen“, veel zwakker is dan degenen, die achter het bedoelde driemanschap zullen gaan staan.

Toch komt voor ons de vraag op: w a t t e d o e n ? In de wenschen van het driemanschap ligt naast veel sympathie ook een en ander, dat ons onaanvaardbaar schijnt, b.v. het opheffen van politieke tegenstellingen. Uit godsdienstig oogpunt is dit verlangen ons onaannemelijk: wij zijn te lang in de school van Groen en Kuiper geweest.

Maar dat is het eenige niet, wat ons bezwaart. Niet slechts een deel van wat het driemanschap wel neemt, wekt onze bezorgdheid. Deze wordt voor een ander deel ook opgewekt door de omstandigheid, dat de drie-mannen een paar punten niet noemen, die dr Colijn wél te berde brengt!

Wij noemen:

a. het Oranje-huis;

b. onze onafhankelijkheid.

Wij laten ons niet in met de vraag waarom het driemanschap deze punten heeft weggelaten van zijn program-van-samenbinding. We hebben wel vermoeden, die zich gronden op vertrouwelijke mededeelingen, maar mogen, zeer tot onze spijt, daarover onzerzijds geen perabespreking openen. Het staat eventueel aan anderen, in dezen het zwijgen te verbreken.

Wat wij wel mogen, dat is, nu geen enkele overheidsinstantie ons het spreken over dr Colijn's brochure (Zie vervolg op blz. 334)

chure verboden heeft, simpelweg spreken over de gevaren, die wij hier duchten. We hopen, dat dr Colijn te eeniger tijd, hoe dan ook, ons zijn inzicht wil kenbaar maken. Zien we verkeerd, dan zullen we ons alleen maar verblijden.

Het gevaar is o.i. dit:

Ieder weet, dat wij thans volksgevoelen hooren optreden, die op revolutie aansturen. Het blad van den heer Mussert voerde dit vreeselijke woord onlangs aan den kop. Deze volksgevoelen zullen dus noch ons Vorstenhuis, noch onze onafhankelijkheid op prijs stellen. Daarentegen zal de overgrote meerderheid van ons volk, als zij maar vrij spreken mag, deze beide punten wel degelijk op het hart dragen.

Stel nu eens, dat dr Colijn de beide punten Koningshuis en onafhankelijkheid zou willen blijven op den voorgrond plaatsen, overtuigd, dat verreweg de meesten ze van heeler harte overnemen, — maar dat, door wat oorzaak dan ook, de openbare getuigende belijdenis omtrent de gezindheid der natie ten aanzien van deze beide punten achterwege blijft, omdat in den drang der contemporaine geschiedenis der actie van het driemanschap zonder deze punten het wint, zal dan dat deel der nederlandsche burgers, dat op revolutie aanstuurt, niet zeggen: ziet ge wel, de natie stelt daarop geen prijs! En zal dan aan deze, aldus deels kunstmatig, deels argeloos verkregen uitkomst van den „verkenningstocht“ niet als volkswil worden uitgeroepen wat heelemaal de volkswil niet is? Wij weten niet, langs welken weg men straks definitieve beweringen aangaande dien volkswil zal pogen te formuleeren. Gelet op de houding van revolutionair-gezinde nederlanders zijn wij daarop evenwel niet gerust. Wij voor ons meenen, om maar iets te noemen, dat een volksstemming over de vraag: Oranje of geen Oranje? zelf reeds revolutionair is, zoolang wij n.l. leven onder de vigueur van het Haagsche Verdrag (zie Frankfurter Zeitung). Onderdanen stemmen over de overheid niet, tenzij de overheid zelf het vordert, — en het Haagsche Verdrag laat geen twijfel over de vraag, wie in het huidige staatsbestel de soevereiniteit draagt. Wij vreezen, dat, indien het driemanschap, hoezeer ons veelszins sympathiek, ook onze menschen achter zich krijgt, het zwijgen over beide genoemde, zeer belangrijke punten, zal worden uitgelegd in een heel anderen zin, dan wij allen eraan zouden willen gehecht zien. Wie weet, wat daarvan de gevolgen zouden zijn bij een min of meer als officieel aangemerkte registratie van den wil van het volk? Liever accentueeren wij heel scherp, dat een groot deel van ons volk op deze punten „in doleantie“ is, als het n.l. zou móeten, dan dat onze eigen houding onklaarheid zou scheppen.

Voor ditmaal zullen wij het hierbij laten. Misschien kan dr Colijn ons raad geven. Onze lezers — wij leven zeer snel — gelieven te bedenken, dat dit artikel, voor wat den kop betreft, op 20 Juli en voor wat den staart aangaat, op 27 Juli is geschreven.

K. S.

„NEDERLANDSCHE JEUGDBEWEGING“.

Een toren moest ergens verrijzen. Steenen, kalk, balken, spijkers, binten, klokken, een haan moesten op hun plaats komen in het reusachtige bouwwerk.

Terwijl nu de metselaars, timmerlieden, architecten rustig slapen, kwamen de steenen vanzelf zich op elkaar stapelen, de kalk zoog spontaan zich tusschen de steenen in, de balken en binten zochten en vonden op eigen gelegenheid hun passende plaats, de spijkers dreven gansch automatisch zich in het hout, de klokken beklommen uit eigen kracht hun hoogen stoel, en het haantje kwam per slot van rekening eigener beweging den top bezetten. Klar was de toren.

Uit mijn jeugdijaren herinner ik me, dat alzoo de merkwaardige doopsgezinde predikant H. Bakels in zijn „Bouquetje Dogmatiek“ de evolutieleer kwam bespottelijk maken. 't Kan ook zijn „Bouquetje Polemieck“ geweest zijn. Stel u voor, dat in het heelal zonder den Bouwheer alles vanzelf op zijn plaats gekomen was.....

Ik moet nog al eens aan dezen populaireren passus denken, als ik de kersversche concentratie-klokken over Nederland hoor luiden. De klanken zijn niet van de lucht. Wat wordt er al niet geconcentreerd! Eén voor één rukken ze aan. De steenen van de individueele leden, en van de afzonderlijke bonden en federaties. De concentratiekalk. De spijkers van de onderen overkoepelaars. De balken en binten van de koplieders. De klokken van de eenheidszangen en volksopstandings-perscommuniqué's. En de haan, die koning kraait, en van den eenheidsconcentratiebouw af den morgen begroet, meteen aangevende, uit welken hoek de wind waait.

Zijn ze gedwongen? Brengen architectenbevelen en sjouwershanden ze allemaal, huns ondanks, op de door die architecten aangewezen plaats?

Neen, ze komen zelf. Vanzelf, — vanwege de nationale wedergeboorte. Ze zijn, zeggen ze, volkomen vrij. Hun eigen concentratie wil beweegt ze, en stuurt ze ook. Ze stapelen en stuwden zichzelf op tot één lichaam, en als het klaar is, kan desverlangd het stadsbestuur het geheel van den trotschen wonder-toren zóó maar in bezit nemen. Niet, dat het zóó bedoeld is, verre van dien. Want u moet de concentratievorming niet verwarren met politieke wilsvorming. Maar ja, dat stadsbestuur, dat den torenbouw kón annexeren, is toch een werkelijkheid. Het kan een bestuur zijn van een bepaalde politieke over-

tuiging. Het kan — in 't afgetrokkenes gesproken — óók wel een bestuur zijn van een tegenovergestelde politieke overtuiging. Want de concentratie wil is geenszins politiek gekenmerkt; al de steenen, balken, spijkers, mitsgaders de haan verzekeren dit om 't luidst. De concentratie wil is alleen maar „nationaal“ bepaald, of bepaald, — dat weet hij zelf niet al te seherp te onderscheiden. Is de bouw eenmaal kant en klaar, dan kan hij zich dienstbaar stellen, laat ons zeggen, aan het politieke beginsel van het nationaal-socialisme. Eventueel kan hij het ook doen aan het politieke beginsel van het communisme, en marxisme. Schreef niet destijds de Nederlandsche N.S.B.-staatsleer, dat haar ethiek „zuiver formeel“ gehouden was? Wij zeggen van deze medeburgers, van deze mede-spijkers, mede-balken, mede-hanen geen woord, dat zij niet hóóren willen. Zuiver formeel, — welke hand het mechanisme eventueel aanvat, is tot daar aan toe.

*

En alzo is het geschied, dat dezer dagen óók al is opgesteld een „Plan voor.....“ den Arbeid, wou u zeggen? O neen, dat is met één radiorede van een volksgenoot aan kant gezet. Gauwer, dan wij, gereformeerde antimarxisme, het destijds konden klaarspelen. Neen, ditmaal is er een „Plan voor de Nederlandsche Jeugdbeweging“.

Concentreer de nationale jeugd!
De antithese van Abraham Kuyper? Verwaide klanken!

Er is een „Nederlandse Studievereniging voor vrije jeugdvorming“ geboren. Een viot verlopen geboorte, zoolaks er meer zijn tegenwoordig. Maar heelemaal vrij! „Vrije jeugdvorming.“

Gelukkig maar, dat dat er bij staat. Zoolang dat „vrij“ blijft staan, doen wij alvast niet mee. Want we hebben van vrijheid wel dit ééne onthouden, dat ze ons moet toekomen van den Zoon des menschen, die hier totaal gemist wordt. Ook hebben we van „vrijheid“ dit begrepen, dat ze is een sterke gebondenheid, door ons om Christus' wil aanvaard, gebondenheid aan Christus' Woord. Een vrijheid dus, die zich moet uitspreken tegen alles, wat dit Woord weerstaat, ook door het — te negeren.

Maar goed, die „Studievereniging“ dan wil onze jongens en meisjes van 8—18 jaar op „nationalen“ grondslag zien bijeengebracht. Net de gewichtigste leeftijd. Maar op nationalen grondslag. Een nationale grondslag evenwel deugt alleen voor nationale optreksels. De jeugdactie nu is geen nationaal bouwsel. Want dwars door alle naties heen loopt de scheiding tusschen wie God vrees, en wie het niet doet. „Onze“ jeugd, die verbondsjeugd, is immers „uit“ alle geslacht, en „uit“ alle taal, en „uit“ alle natie bijeengebracht — van boven, door den hemelschen Architect, die nimmer sluimert, en Zijn bouwlieden nooit laat slapen.

Reeds hierom zullen wij niet mee mógen doen. Het zou verloochening van ons geloof zijn. En in strijd met het Haagsche Verdrag, dat o.m. de rechten van het gezin uitdrukkelijk eerbiedigt, ook in een bezet gebied.

Als dus deze Studievereniging — naar eigen mededeeling — „de overheid vraagt“ stappen te doen in de richting, die zij aangeeft, dan brengt zij verdedeldheid onder het volk. Het is gevaarlijk, verdedeldheid te brengen in oorlogstijd. Dan dient men zeer speciaal bedacht te zijn op orde en rust. Hier evenwel vraagt men de overheid, stappen te doen in een richting, die óók een offensief tegen de vrije kerk en het vrije gezin zou moeten inslaan. Wij nemen deze Studievereniging haar vraag dan ook zeer kwalijk. En onze steenen, balken, binten, spijkers, komen zéker niet vanzelf. De Studievereniging meent, zegt ze, dat „op de kortst mogelijke termijn gehandeld — en niet onderhandeld! — dient te worden“. Nu, — onderhandelen met haar doen we zeker niet; daarvoor zijn de principiële overtuigingen over en weer te zeer elkaar vijandig. Maar overigens — waarom die haast? Wij meenden, dat in een interimsperiode, vol van spanning, alle haastwerk uit den booze was. Ook meenen we, dat we nog steeds een parlement hebben, — het is niet afgeschaffd. De Studievereniging verzekert, „besef van de ontzaglijke verantwoordelijkheid tegenover de toekomst van ons volk“ te hebben. Zij komt daarmee echter wel wat laat voor den dag; de eenvoudige Zondagsschoolonderwijzers, jeugdleiders, kerkelijke instanties zijn al jaren en jaren lang bezig, „besef“ van „verantwoordelijkheid“ te toonen. Als ik dan lees, dat men met de gerechtvaardige verlangens der ouders wil rekenen, dan is dat óf welgemeend, óf een paskwil. Het laatste onderstellen we niet als direct bedoeld. Maar die „vraag aan de overheid“ is dan toch maar geweest: een streep halen door de gerechtvaardigde verlangens van die duizenden ouders, die beleden hebben, dat de Staat moest afblijven van de rechten van het gezin. Vooral een godesorganiseerde, tijdelijk ontmantelde Staat in noodtoestand. Heeft niet de N.S.B. ettelijke malen plechtig verzekerd, dat, ook volgens haar, kerk en gezin „univoca“ waren? Dat mooie latijn kan ik nog maar niet kwijt... Kerk, en gezin, formaties van „eigen recht“ stond er zoo ongeveer.

En als nu de N.S.B. die nederlandsche beweging, die altijd beweerd heeft, dat ze geen buitenlandse import was, werkelijk hebben wil, dat we haar oprechtheid niet gladweg loochenen, dan moet ze hardop zeggen: niet meedoen. Want wat hier staat: een beweging met één leiding, dat is

en blijft onaannemelijk voor hen, die de jeugd aan de ouders willen overgelaten zien. Ook aan de den Christus belijdende ouders. Wat gemeenschap heeft Jeruzalem met Athene, Christus met Belial? „Een sterk godsdienstig leven“ bevorderen? Maar dáár hebben we de vrije kerk voor, en het vrije gezin, en de confessioneele jeugdbonden. „Volkse cultuurgoederen“? Wat is uw „cultuur“? En wat neemt ge op, al of niet onder de grootheid „volksch“? Drie menschen, onder wie één dame, zullen heel het apparaat leiden? Al die vogels van diverse pluimage leiden? Maar de Overheid zal, krijgt ge uw zin, die drie benoemen en ontslaan. De hand, die het bouwwerk van steenen, balken, binten, in beslag neemt, — daar hebt ge ze dus al.

Ja, maar ook de kerk mag invloed oefenen, lezen we. De drie lieden der Nationale Jeugd-Leiding, dat overheidsapparaat dus, krijgen bijstand (meer ook niet) van twee lieden: één heer, en één dame. Zij worden benoemd door de Drie Lieden, „op voordracht van het betrokken kerkgenootschap“, dat hier ineens als deus ex machina ten tooneele gevoerd wordt. Wij vragen: wélk kerkgenootschap? Studievereniging. Du spricht een grosses Wort gelassen aus! Ik zie al die kerken al, ik zie ze namen: één dame-van-bijstand en één heer-van-bijstand benoemen, — die toch niets te vertellen hebben, als puntje bij paaltje komt.....

Werkploegen? Maar ze hebben toch straks een baas, zullen we hopen? Werk-ploegen? Of mis-schien propagandagelegenheden?

7

Ik had nog meer willen schrijven over de details. Maar gelukkig heeft dr C. N. Impeta me van de moeite ontslagen. Deze publiceert in „Kamper Kerkbode“ dienaangaande eenige gegevens, die ik in dit nummer opneem onder Persschouw; zie aldaar. Zij raken de z.g. Jeugd-Unie — een maaksel, dat in de hierboven aangegeven richting al vast voorbereidend concentratiewerk wil doen. De grootste balken, de stevigste binten, die reeds gesmede zwaarste klokken zouden daarbij al vast in beweging moeten komen.

Wij evenwel doen niet mee! Onder geen beding. Dus — alweer een negatief advies?

Hoe komt men aan den onzin?

Wij werken in onze jeugdacties al lang positief. Thans roepen ettelijke bloedgenooten: laat uw positieve werk varen, geef van uw positieven arbeid de hoofdzak prijs, de tijd dringt, en als ge neen zegt, dan doet ge negatief! Maar dat is eenvoudig de dingen op hun kop zetten. Wij willen ons positieve werk blijven behouden. Dien dāns (zie het stuk van dr Impeta) doen we graag cadeau. — En dat „diploma burgerzin“ (!) óók. Want zelfs de heeren van de Studievereniging zouden onzentwege nog voor het diploma moeten studeren. Ze hebben onzen burgerzin gekwetst door de overheid te vragen, tegen ons in te gaan (zie boven). Vader Staat blijve af van de rechten van ons gezin, dat niet revolutioneert, doch positief bouwt, als 't christelijk is.

En als men ons soms zou komen aandragen met het meer gehoorde argument: doe het nu maar, want anders wordt ge toch gelijkgeschakeld, dan antwoorden wij:

a. de kans voor gelijkgeschakeling wordt juist ongemeen vergroot, als wij alles er voor pasklaar gaan maken. Als de balken, spijkers, binten opereeren à la Bakels, dan krijgen we een apparaat, dat als 't ware roept om een erkenning, de jure; van de gelijkgeschakeling, die de facto dan reeds voldongen felt zal zijn;

b. de nederlandsche overheid zal niet gelijkgeschakelen, want het parlement komt in deze dagen niet bijeen;

c. de duitsche bezettingsmacht zal het óók niet doen, want ze heeft, gelijk uit de duitsche bladen zelf blijkt, zich willen richten naar het Haagsche Verdrag. Dat wil dus zeggen: zij denkt er niet aan, onze nederlandsche volstructuur te veranderen. Wie dat niet gelooft, kwetst haar.

Wat er ná den vrede van Europa gebeuren kan, dat weet God. Maar wij zelf loopen op geen ding vooruit. Wij zijn niet van die belachelijke vredesconferentiebeleggers-in-zakformaat. Men zal ons trouwens heusch niet een plaatsje aan de groene tafel gunnen.

We hebben dus een positieven raad:

steenen, kalk, balken, spijkers, binten, klokken en ook gij, haan,

op uw plaats — rust! Geen revolutionair gedoe, met één enkel memoriepostje voor de ondefinieerbare grootheid: „het betrokken kerkgenootschap“, ingeschakeld in een staatsmechaniek.

Wij gereformeerden, orthodoxen, ook in de Hervormde Kerk, wij hebben niet voor niets sedert 1816 met eerbied, ja, maar óók met vasthoudendheid, onze bezwaren ingebracht tegen de staatscreatie van Koning Willem I. En wat heeft die „positieve“ houding al niet tot stand gebracht in ons goede, vrije Nederland! De negentiende, twintigste eeuw zijn er grootendeels door beheerscht!

Derhalve: nog eens:

Op de plaats rust.

En voorts, in vollen ernst: Efeze 2: 20—22, 1 Cor. 3: 10—16, 1 Petrus 2: 4, 5. Daar is geen Bakels-fantasia, geen nationalistische revolutiebouw, doch christelijke werkelijkheid aan het woord. In die plaats rust.

K. S.

„DE PINGSM

We ne ons door van ons len, leek passende t h a n s Kuyper gewaad node. Da aandacht antwoore soms on van het van p

BIJBE VOOR D

Met d dam, die transpor goede ge zangboel goede le Hervorm tale bes

Alle g in heel f ken enz. ling is

Rotterda krijgt. O wacht bi straat 60 ten spoe gezamen b.v., de gaven w

Corres troffen g zich met tot nade ressort.

Boven

A

Amice

Zeg, v weken? bracht c en aanv m'n ver maar ee de facto losgeslay komen a de buurt te specu minste, verd wo

Want omdat h die asti uiting v gereert: naar v ijzere s de plane er bij U dan óók Staat M menten. De Waa wervel b tigheid!

mensch: trouwt: 't kan o dromme

Je zul met mer hooren l teurs, di spiritism je hebt,

Je kui heid l gaat ter van Pari deze lied den kos essentiee grond d heid.

eigen ne er imme

Duidel „sterren maander het Füh een boel druk kan

„DE HERAUT" OVER HET BEGRIP „SCHEP- PINGSMIDDELAAR".

We noemden, 2 weken geleden, de bestrijding van ons door „De Heraut". Zonder de eigenlijke kolommen van ons blad zelf met ons antwoord thans te willen vullen, leek het ons goed, in de Catechismusbijlage (op een passende plek) reeds thans antwoord te geven. Reeds thans; — het is nu de zóóveelste maal, dat prof. Kuyper ons bestrijdt juist vóór zijn blad in vacantiengewaad verschijnt. Bovendien is het binnenkort synode. Daar komen o.m. de „meeningsverschillen" de aandacht vragen. Juist hierom willen wij thans antwoorden: onze lezers kunnen dan zien, hoeveel ze soms om het lijf hebben. Wij achten tot opscherping van het begrip dienaangaande de aan-de-orde-stelling van prof. Kuyper's bedenkingen uiterst nuttig.

K. S.

BIJBELS, PSALMBOEKEN, DAGBOEKEN ENZ. VOOR DE GETROFFENEN.

Met den wagen van de „Autozending" te Amsterdam, die in Rotterdam is ingeschakeld in gewonden-transport en evacuatie, zijn vele duizenden nieuwe en goede gebruikte Huis- en Zakkijbels, Psalm- en Gezangboeken van allerlei soort, Dagboeken en andere goede lectuur verzameld, die in de Gereformeerde en Hervormde Kerken van vele plaatsen in grooten getale beschikbaar gesteld zijn.

Alle getroffen personen, gezinnen en verenigingen in heel het land kunnen gratis alle Bijbels, Psalmboeken enz., die ze noodig hebben, ontvangen. De bedoeling is dat heel Christelijk Nederland, zooals dat in Rotterdam reeds geschiedde, weer het noodige in bezit krijgt. Opgaven worden, liefst zoo snel mogelijk, ingewacht bij A. de Bruin, Theol. Stud., Nieuwenhoornstraat 63 b, Rotterdam-Z. De verzendingen worden dan ten spoedigste uitgevoerd. Ter besparing van kosten is gezamenlijke opgave, door den plaatselijken predikant b.v., de meest gewenschte methode. Individuele opgaven worden echter eveneens uitgevoerd.

Correspondenten van het Bijbelgenootschap in de getroffen gebieden worden namens den secretaris verzocht zich met bovengenoemd adres in verbinding te stellen, tot nader overleg inzake snelle voorziening in hun ressort.

Bovenstaand bericht geef ik gaarne door.

K. S.

Aan een jongeren tijdgenoot.

No. 9.

Amice,

Zeg, weet je nog van m'n babbeltje van vóór twee weken? We hadden 't toen over Nostradamus. Hij bracht ons op 't chapitre van horoscopen, astrologie, en aanverwante artikelen. Misschien heb je, ondanks m'n vermaning aan 't slot, gedacht, dat ik je alleen maar eens wou laten lachen, toen, Mis, man. Dáár is de factor bijgeloof te ernstig voor. Een van z'n anker losgeslagen schip, en een bijgeloovige bemanning, daar komen altijd ongelukken van, vooral als er kapers in de buurt zijn. Wie op 't bijgeloof van zijn vijand weet te speculeren, kan er heel wat mee bereiken. Tenminste, voor werk dat op korten termijn moet opgeleverd worden.

Want bijgeloof wantrouwt steeds. Het wantrouwt, omdat het geen God heeft, om op te bouwen. Vooral die astrologische horoscoopwijsheid is typisch als uiting van karikaturreligie. Aan den eenen kant suggereert ze haar klanten, dat alles in de wereld toegaat naar vaste, natuurnoodwendige regelmaat, in een ijzeren schema gevangen. Schicksal, Schicksal! Staat de planeet Mars met Mercurius in verbinding, dan is er bij Ue dele, tenminste als Uw geboortedatum etc. dan óók nog klopt, krenking van het zenuwstelsel. Staat Mercurius bij Uranus, wel, dan komen er évenementen om van te schrikken. Staan beide planeten in De Wang — sterrenbeeld — dan krijgt de onderste wervel bij jou last, tenminste, als..... Ijzeren wetmatigheid! Maar hoe is nu aan den anderen kant geen mensch zoo onzeker als de horoscoopstudios? Hij vertrouwt zijn rekensmetjes nooit. 't Kan zoo, maar 't kan ook altijd anders. Zooveel horoscopen, zooveel drommen verklaarders.

Je zult, als je in dezen kritischen geest eens spreekt met menschen, die de astrologie geloof schenken, te hooren krijgen: nou ja, er zijn natuurlijk altijd amateurs, die niet te vertrouwen zijn, net zooals bij het spiritisme! Maar als je serieuze astrologen voor je hebt, hoef je niet aan 't resultaat te twifelen.

Je kunt dan rustig antwoorden: dat de onzekerheid bij het systeem hóórt. Het systeem gaat terug op theo- en anthroposofen, die in de lijn van Paracelsus loopen. Welnu, de achtergrond van wat deze lieden naar voren brengen, is altijd weer: dat er in den kosmos geen duurzame, geen wezenlijke, geen essentiele contrasten bestaan kunnen. Alles is in den grond der zaak een bezield god-doorgloeiende éénheid. Alle ja laat zich tenslotte verbinden met zijn eigen neen. In den laatste grond van alle leven is er immers een eenheid van tegendeelen.

Duidelijk komt dat uit in een voordracht over „sterren en vaderland", gehouden in Mei 1933, enkele maanden nadat Duitsland vrijwel had gekozen vóór het Führerprincipe. De voordracht is opgenomen in een boek van Dr F. Schwab, 2e druk. In den eersten druk kan deze voordracht niet opgenomen zijn geweest;

ze is een reactie op de in Maart '33 bekend geworden keuze van het deutsche volk vóór Adolf Hitler.

Wat wil nu Schwab uit de sterren lezen voor het „vaderland"? Hij begint zijn opstel met te wijzen op de tegenstelling van dag en nacht. De dag heeft iets vaderlijks: dag en zon hooren bij elkaar. Ze werken sterkend op het organisme in. De nacht daarentegen, met de maan, werken moederlijk: de mensch gaat in den slaap als 't ware in den moederschoot der wereld in, om elken morgen wederom geboren te worden.

Nu weet je, dat dag en nacht bij elkaar hooren; was er geen dag, dan ware er ook geen nacht meer. Ze hebben elkaar noodig. Vandaar, dat Schwab met dezen polsstok nu heel wat verder springen kan. Bij de maantypen (maan en Saturnus hooren bij elkaar) wordt nu Kaïn ingedeeld: dit type streeft naar vrijheid, en wil zich losmaken uit de omsluitende verbanden (net zooals het leven in den moederschoot) naar zijn vrijmaking dringt.

Tot de zontypen daarentegen (zon en Mars hooren bij elkaar) valt Abel te rekenen: zon en Mars houden van het daglicht, ze zijn „open", houden van de „openheid".

Maar zooals dag en nacht elkaar noodig hebben, alzoó ook Abel en Kaïn, m'n waarde; die twee typen vertoonen allerminst een scherpe tegenstelling van goed en kwaad; welneen, in alle menschen zit zoowel het Kaïn- als het Abelstype; door Saturnus is de mensch gekomen tot ontkenning van God, en wordt hij een verloren zoon. Maar door Mars blijft hij toch weer in het erotisch-zinnelijke steken, in het bloedleven, handhaaft de bijkans verloren zoon zichzelf. De mensch is dus polair geordend; aan de eene pool de Saturnuskrachten, aan de andere de Marskrachten; goddelijk de eene, duivelsch de andere. Maar God en duivel hooren óók alweer bij elkaar: er zijn immers geen werkelijke tegenstellingen? De alchemisten hebben dat al lang begrepen: Paracelsus ook.

En nu de volksgeest? De beide broers, Kaïn en Abel, zitten erin verstoken, wat dacht je anders? Uit de eene tendenz komen de conservatieve stroomingen; Abel zit in de parlementaire periode in het parlement rechts. Uit de andere komen de opstandige, vernieuwende, daadkrachtige: Kaïn zit links: Wordt het parlementaire streven door de sterren weggebezemd, dan zal je het zóó gaan zien: de Kaïn-typen houden aan het parlementaire systeem vast, want ze verloochenen God, en houden het bij den mensch: ze willen de banden breken. De Abels daarentegen zien uit naar God, d.i. den Führer, en loopen dus met gestrekte hand uit den rommel weg. Abel, de vrouwelijke, Kaïn de mannelijke geest. Abel schaaft, Kaïn bok. Schaaft en bok in één hok, zei dominee De Groot onlangs; en zonder het te weten, sprak hij toen een wijs woord, volgens Schwab, want komen Kaïn en Abel niet uit één moeder? Dies was ook Thor met z'n hakenkruis opponent van Loki..... in de Edda.

En overal waar je nu de uitersten hebt, zie je de variaties van de typen. Rechtsradikalen, die zijn voor het Führerprincipe: volksch slaat bij hen de klok. Linksradikalen op hun beurt zijn pacifisten (had je dat van dien Kaïn gedacht?); ze zijn pacifisten, omdat ze tegen de eigen volksche gedachte zijn (nu krijg je Kaïn toch weer zoo'n beetje door, hè?).

En wat is nu in 1933 gebeurd? De linksche krachten, die van het Oosten uit de wereld in een chaos wilden werpen, de Kaïn-Saturnus-bokken van het communisme, hebben hun tegenvoeter gevonden in de Abel-Mars-schepen. De russische communisten zijn evenwel reeds omgeslagen in uiterst rechts, want in plaats van een arbeidersregering kreeg je daar de dictatuur (bl. 347), d.w.z. een overslaan naar uiterst rechts. Intusschen is Abel in Duitschland opgestaan, om Kaïn te bestrijden: Abel's krachten zullen de wereld moeten redden.

En als jij nou denkt, dat het dus ten allen tijde zal wezen: de Führer-idee, en niet de dictator-gedachte, Duitschland en niet Rusland, Hitler en niet Stalin, Mussert en niet David Wijnkoop, dan heb je 't mis. Volgens Schwab tenminste, die in 1933 een duitsch boek schreef, hetwelk met een apotheose van den Führer eindigde. Want in de sterren staat geschreven, dat de Mars van Abel zal worden geëld door de zon; en dat de Saturnus van Kaïn zal worden verzacht door de mildheid van de maan. En dat dus Kaïn en Abel beide hun plaats hebben, en Hitler en Stalin ook, en dat kinderen van één moeder familie van mekaar blijven, net zoo goed als alle sterren aan één firmament staan.

Het kan dus zoo, maar het kan ook anders.

Volgens de sterren tenminste.

Als dus Nostradamus' exegeten van vandaag het oot mis zouden krijgen, dan zullen ze vroolijk een nieuwen commentaar schrijven.

Maar pas op, dat jij nu morgen niet met sterrenlogica de straat opgaat. Je zou, vóór je 't weet, sterretjes voor je oogen krijgen. Zoek de sterren aan het firmament, zoek ze niet in de krant, noch in het A.N.P. En als je soms wat kribbig wordt, omdat je zoo weinig van de sterrentotaliteit ontdekt, en alle kaïnieten onder abelachtige leiding ziet plaatsen, troost je dan met één ding: de sterren zitten alvast in je corpus, man. Mars in je roode bloedlichaampjes, zuurstof, ijzer, en weet ik wat niet meer. Hij stuwt je leven naar boven toe. En aan Saturnus ga je eenmaal dood: van hem komt verkalking, tuberculose, doofheid, reumatiek. Saturnus zorgt voor witte bloedlichaampjes, maar die zijn dan ook in de minderheid. Om kort te gaan: van je

Abel-Mars leer je leven, en van je Kaïn-Saturnus ga je sterven. Je lichaam is net als een staat: de rechtschen regeeren, de linkschen spelen politiek. Die blijft in de minderheid, al maakt ze het je nog zoo lastig. Maar je moet bij „rechts" en „links" vooral niet aan Groen en Kuyper denken. De lijn loopt anders.

Een gezonde staat? vraag je. Wel, die wordt biologisch geregeerd. Ethiek kun je nu wel cadeau doen. Dieet-kunde blijft alleen over. Bloed, ras, bodem.

Snap je nou, waarom de verknoeiers van ons volkskarakter en onze volks-geschiedenis zoo druk in de weer zijn? Ze hebben de dieet-kunde aangeleerd. Ze hebben de ethiek afgeschafte. Dien ze heden dienen, zullen ze morgen óók verraden. 't Staat in hun horoscoop geschreven. Maar hou jij je maar bij Gods Woord, en — de ethiek. Dàg. t.t.

ADOLPHUS VENATOR.

Marnix van St. Aldegonde 1540—1598. 1)

De Nederlandsche natie is geboren bij een open-geslagen Bijbel. Ik kan het ook scherper zeggen, en dan spreek ik Groen van Prinsterer na: de Nederlandsche natie is geboren uit de belijdenis der kerk. Het is goed, dat we dat willen blijven zien, en het niet verbergen, opdat deze wetenschap verzekerd blijve voor de toekomst. Het is daarom ook goed, bij zijn vierde eeuwjetij Philips van Marnix te herdenken, die zijn leven heeft gewijd aan den opbouw van een zelfstandig volksbestaan en daarbij vóór alles is geweest: getuige van het Woord.

In den tijd, waarin zelfs de dichter van één der weinige geuzenliederen, die de tiende penning het ware opstandsmotief van velen noemde, getuigt:

Die 't Woort, der sielen voetsel soet
Om draef niet willen derven
Becoopen 't met haer roode bloet
Of moeten naect gaen swerven —

heeft, naast anderen, Marnix den Prins van Oranje, dien wij eeren als den grondlegger van ons zelfstandig volksbestaan, tot het Woord gebracht; en het volk, om zijn trouw aan dat Woord met vuur en zwaard vervolgd, tot den Prins!

Marnix zelf is jong tot het Woord gekomen. Geboortig uit een adellijk, Zuid-Nederlandsch, uit Savoye stammend geslacht, dat hooge ambten bekleedde, is hij, veertien jaar oud, naar Leuven gegaan, om daar aan de eenige universiteit der Nederlanden, theologie te studeeren. Róómsch nog, vertrekt hij, weinige jaren later, naar de hoogeschool te Dóle. En daar wordt hij in korten tijd volkomen door het Woord gevangen! Een reis naar Italië voltooit zijn vorming tot wereldwijd humanist, maar vermag hem niet te doen wankelen in zijn prille overtuiging. Op negentienjarigen leeftijd behoort hij tot de eerst-ingeschrevenen van de universiteit te Genève, die Calvijns leer over Europa heeft verbreed. Noemt hij Calvijn later een profeet Gods, zelf wordt hij „een schaduw van Calvijn" genaamd.

Maar, de gevangenen van het Woord zullen verdrukking hebben. Na zijn terugkomst in het vaderland leeft hij naar eigen zeggen vier jaren „onder het kruis der vervolgingen". Hij vestigt zich in Oranje's baronie van Breda, waar de door afkomst en milieu voornamelijk toon van zijn huis, en een inkomen van een halve ton 's jaars hem niet beletten geloofsgenooten van allerlei stand te ontvangen. Met zijn jonge vrouw gaat hij naar de publieke hagepreek. In 1562 maakt hij, gevaren ten spijt, reizen naar Engeland, waarschijnlijk in het belang der kerken, in het verkeer waarmee hij zijn grootste genot zegt te vinden. Als zijn optreden de aandacht der Brusselsche regering gaat trekken, wordt hij door Oranje uit de baronie verwijderd, maar door diens broeder Lodewijk teruggeroepen. Bezoek van hagepreek en conventikel leveren straks stof voor Alva's vonnis. Vrijheid voor het Woord, dáár strijdt hij voor. Dáár-op wil hij ook den om een politiek motief begonnen strijd van Oranje en Egmont tegen Granvelle allereerst gericht zien.

Wanneer de Prins in 1565 in den Raad van State verklaart: ik ben Katholiek en wil van dien godsdienst niet afwijken, maar toch kan ik niet goedkeuren de gewoonte der menschen om het geloof en den godsdienst der menschen naar hun wil binnen willekeurige grenzen te beperken, mag Viglius — naar de overlevering — verstijven van schrik, Marnix moet, als hij er van hoort, het licht wel zien dagen.

Maar zijn jonge liefde kan niet wachten. De Prins, voorzichtig en wijs, en godsdienstig nog vrij onverschillig, temporiseert. Als bemiddelaar tusschen adel en consistoriën wordt Marnix met

1) Ter gelegenheid van de Marnix-herdenking, de nationale, ten minste, als ze volgens de goede plannen doorgaat... Redactie.